

การศึกษาเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการจัดการความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม: ศึกษากรณีชุมชนบ้านสลาม จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดและรูปแบบสัมพันธภาพในการผูกโยงสมาชิกในชุมชนที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน ตลอดจนศึกษารูปแบบและกระบวนการป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม และนำผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติวิธีเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนมุสลิมด้วยวิธีการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและกรณีศึกษา ในพื้นที่บ้านสลาม หมู่ที่ 8 ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ผลการศึกษาพบว่า (1) ชุมชนมุสลิมมีโครงสร้างทางสังคมที่มีความเชื่อมโยงอ้างอิงอยู่บนพื้นฐานของหลักคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งเป็นที่มาของการรวมตัวก่อตั้งเป็นชุมชนโดยมีหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติเป็นกรอบกำหนดวิถีชีวิตชุมชน (2) ชุมชนมุสลิมใช้การ "อิบาดะฮ์" ซึ่งเป็นการประกอบคุณงามความดีโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถวายแด่พระผู้เป็นเจ้ามาใช้ในการผูกโยงความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนบนพื้นฐานของความเป็นพี่น้องในอิสลามเพื่อป้องกันความขัดแย้ง และ (3) ชุมชนมุสลิมมี "มุชาวเราะฮ์" เป็นกระบวนการปรึกษาหารือเรื่องราวต่างๆ เพื่อหาทางออกหรือแนวทางสำหรับการดำเนินกิจกรรม ในชุมชนรวมทั้งการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ โดยมีสภาชุรอหรือ สภามุชาวเราะฮ์คอยให้คำปรึกษานบนพื้นฐานบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเป็นสำคัญ ซึ่ง "มุชาวเราะฮ์" นี้ถือเป็นกระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม

The research aims are; to study the concept and form of relationship that cohered the Muslim community, which contributed to mutually preventing and solving the conflicts; to study the pattern and process of conflict prevention and conflict resolution within the Muslim community; and to suggest the findings of study to the concerned agencies in order to develop the suitable alternative dispute resolutions for the Thai society, especially for the ethnic groups. This study is a participatory research, which used qualitative methods and case studies in collecting data and explaining the social-functional structure of the Muslim community at Ban Salam community, Moo 8, Tambon Napradu, Khokpho district, Pattani province.

The findings of this study found; (1) the social-functional structure of the Muslim communities base on the Islamic principles, the rules of belief and the rules of praxis, framed their ways of life; (2) Muslim communities use "Ibadah", means doing good things for God, to strengthen the relationship between their members based on the brotherhood in Islam in order to prevent the conflict; (3) Muslim communities use "Mushawarah", means the consultation in different matters, to solve the solutions for any problematic affairs, by setting the Shura or Mushawarah council to give advices which conformed Islamic principles. Thus, "Mushawarah" is so called "restorative justice process" for peacemaking conflict resolutions in the Muslim communities, as well.